
ТЕОРІЯ І ПРАКТИКА ЖУРНАЛІСТИКИ

Марія Личук,
доктор філологічних наук, професор,
професор кафедри міжнародної журналістики,
Факультет журналістики,
Київський столичний університет
імені Бориса Грінченка

Mariia Lychuk,
Doctor of Philology, Professor,
Department of International Journalism
Faculty of Journalism
Borys Grinchenko Kyiv Metropolitan University
<https://orcid.org/0000-0002-8046-7414>
E-mail: m.lychuk@kubg.edu.ua

УДК 654.19-047.37:355.01(470+571)(477)

DOI: <https://doi.org/10.28925/2524-2644.2024.1714>

МЕДІАДОСЛІДЖЕННЯ ІНТЕРНЕТ-ВИДАННЯ «ДЕТЕКТОР МЕДІА» ТА МАНІПУЛЯЦІЇ В МЕДІАПРОСТОРИ

MEDIA RESEARCH OF AN ONLINE PUBLICATION «DETECTOR MEDIA» AND MANIPULATIONS IN THE MEDIA SPACE

АНОТАЦІЯ. У статті проаналізовано медіадослідження періоду повномасштабної російсько-української війни, здійснені за матеріалами відомого вітчизняного інтернет-видання «Детектор медіа».

Об'єкт дослідження – шість матеріалів, тематика яких окреслена повномасштабною російсько-українською війною в 2023–2024 рр., зокрема: «Війна та інклюзивність: як ворожий агітпроп намагається погіршити сприйняття українцями людей з інвалідністю» (2023); «Я – за Росію, тому що в Росії більша пенсія». Як російська пропаганда розповідає про літніх людей (2023); «Вкрадене дитинство». Як російська пропаганда виправдовує депортацію дітей у Росію та звинувачує Україну у злочинах проти них (2023); Російські мережі: скоординований інформаційний вплив у країнах Центрально-Східної Європи (2024); «Волевиявлення без вибору»: як на тимчасово окупованих територіях України проходять російські віртуальні «вибори» (2024); Пропагандистські маніпуляції геополітичними темами у Східній Європі (2024).

Під час вивчення матеріалів інформаційного ресурсу послуговувалися такими методами як спостереження, класифікації, а також здійснено аналіз документальної інформації.

Зроблено висновки, що в період повномасштабної російсько-української війни інтернет-видання «Детектор медіа» проводить медіадослідження, зміст яких здебільшого пов'язаний із вивченням російських пропагандистських маніпуляцій, що дає змогу українському споживачеві інформації розібратися у фейкових повідомленнях, довіряти перевіреним джерелам інформації.

Ключові слова: медіадослідження, російсько-українська війна, інтернет-видання «Детектор медіа», методологія.

ABSTRACT. The article analyzes modern media studies of the period of the full-scale Russian-Ukrainian war, which were carried out based on the materials of the well-known Ukrainian online publication «Detector Media».

The objects of the study were six materials, the subject of which is caused by the full-scale Russian-Ukrainian war in 2023-2024, in particular: «War and Inclusivity: How Hostile Propaganda Attempts to Impair Ukrainians' Perception of People with Disabilities (2023); «I am for Russia because Russia has a bigger pension». How Russian propaganda tells about the elderly (2023); «Stolen childhood». How Russian propaganda justifies the deportation of children to Russia and accuses Ukraine of crimes against them (2023); Russian networks: coordinated information influence in the countries of Central and Eastern Europe (2024); «Expression of will without choice»: how Russian

virtual «elections» are held in the temporarily occupied territories of Ukraine (2024); Propaganda manipulation of geopolitical topics in Eastern Europe (2024).

During the study of the information resource materials, methods such as observation, classification, and the analysis of documentary information were used.

It was concluded that during the full-scale Russian-Ukrainian war, the Internet publication «Detector Media» conducted media research, the content of which is mostly related to the study of Russian propaganda manipulations. This allows the Ukrainian information consumer to understand fake news and trust verified sources of information.

Keywords: media research, Russian-Ukrainian war, Internet publication «Detector media», methodology.

© М. Личук, 2024

Вступ. Медіадослідження зазвичай стосуються засобів масової інформації. Основне їхнє завдання – отримання певної інформації про масмедіа, аудиторію та рекламу, що розміщується в них, визначення переваг телеглядачів, радіослухачів, читачів. У медіадослідженнях виділяють різні напрями та моніторинг. Такі вивчення уможливають формування інформації, яку з часом використовують для ефективного планування рекламної кампанії, зниження витрат на рекламу та видавничі послуги загалом, а також, враховуючи рейтинги каналів чи видань серед цільової аудиторії, визначають найефективніші шляхи впливу на аудиторію. Телекомпанії використовують результати медіадосліджень для формування цін на ефірний час, переконання потенційних рекламодавців в ефективності розміщення реклами саме на їхньому каналі.

Медіадослідження є надзвичайно важливими та цікавими в період різноманітних змін у суспільстві (економічних, політичних, соціальних та ін.). З'ясування стану сучасного українського суспільства потребує особливого вивчення, що спричинене повномасштабним вторгненням росії на територію України. Адже через війну колективи засобів масової інформації зазнали змін: деякі журналісти пішли до Збройних сил України; змінився медіаринок; українським медіа потрібно виживати й шукати нові джерела фінансування; змінилася тематика публікацій; з'явилася низка фейкових та пропагандистських матеріалів ворога на різних інформаційних ресурсах тощо. Тому комплексний аналіз сучасних медіадосліджень, визначення їхньої специфіки є вкрай актуальним. Матеріалом для дослідження слугували опубліковані матеріали в інтернет-виданні «Детектор Медіа» [10].

Засоби масової інформації загалом у різних аспектах досліджували такі вітчизняні вчені: В. Шкляр [23], В. Здоровега [7], В. Різун [20], С. Квіт [9], А. Москаленко [16], І. Михайлин [15], І. Слісаренко [22], Б. Потятиник [17] та зарубіжні дослідники: К. Крос [12], Р. Гакет [12], Р. Крейг [11], D. Oltarzhovskyi [25] та ін.

Мета та завдання дослідження. Мета статті – проаналізувати медіадослідження періоду повномасштабної російсько-української війни за матеріалами відомого вітчизняного інтернет-видання «Детектор медіа». Мета зумовила розв'язання таких завдань: 1) схарактеризувати шість матеріалів інтернет-видання «Детектор медіа», основна тематика яких пов'язана з повномасштабною російсько-українською війною періоду 2023–2024 рр.; 2) простежити український сегмент у дослідженні – тексти профілів, сторінок, груп і каналів, які розташовані в Україні, та облікові записи або спільноти проросійських користувачів соціальних мереж, що постійно поширюють російську пропаганду; 3) визначити специфіку маніпуляцій російської пропаганди щодо низки життєво важливих українських питань.

Методологія дослідження. Методологічну основу медіадослідження становить поєднання загальнонаукових методів і спеціальних методик та підходів з метою глибокого вивчення вивчення об'єкту дослідження. Матеріалом для дослідження обрано опубліковані результати в інтернет-виданні «Детектор Медіа».

Опрацювання джерельної бази ґрунтувалося на застосуванні аналітико-синтетичного й логічного методів, що дало змогу сформулювати систему вихідних теоретичних положень, принципи аналізу й узагальнення матеріалу дослідження.

Під час вивчення матеріалів інформаційного ресурсу застосовували такі основні методи

як спостереження, здійснено ґрунтовний аналіз документальної інформації, а також її порівняльний аналіз. Здійснено аналіз дописів в українському сегменті Фейсбука, Ютуба, Телеграма та X (Твіттера) з метою встановлення наряду суспільної думки, для визначення настроїв аудиторії, перспективних напрямів для створення контенту. У медіадослідженні використано описовий метод – класифікацію – для з'ясування зв'язків досліджуваних об'єктів.

Результати дослідження. «Детектор медіа» – відома українська громадська організація, яка створила і стала власником однойменного інтернет-видання. Головою громадської організації «Детектор медіа» та шеф-редактором порталу «Детектор медіа» є Наталія Лигачова. Діяльність «Детектора медіа» формується за слоганом «Watchdog українських ЗМІ».

Серед низки рубрик інтернет-видання (новини, статті, критика, моніторинг, ринок, подкасти та ін.), а також різноманітні проекти (детектор телерейтингів, аналіз соціальних мереж, медіачек, Transformation Communications Activity та ін.). Об'єктом дослідження обрано шість матеріалів, тематика яких пов'язана з повномасштабною російсько-українською війною, зокрема: «Війна та інклюзивність: як ворожий агітпроп намагається погіршити сприйняття українцями людей з інвалідністю» (2023); «Я – за Росію, тому що в Росії більша пенсія». Як російська пропаганда розповідає про літніх людей (2023); «Вкрадене дитинство». Як російська пропаганда виправдовує депортацію дітей у Росію та звинувачує Україну у злочинах проти них (2023); Російські мережі: скоординований інформаційний вплив у країнах Центрально-Східної Європи (2024); «Волевиявлення без вибору»: як на тимчасово окупованих територіях України проходять російські віртуальні «вибори» (2024); Пропагандистські маніпуляції геополітичними темами у Східній Європі (2024).

Кожен із пропонованих досліджень здійснювався в межах визначених проектів, передбачає відповідну методологію проведення, ключові характеристики, інтерактивні графіки, висновки тощо. Схарактеризуємо кожне з означених медіадосліджень.

1. У дослідженні «Війна та інклюзивність: як ворожий агітпроп намагається погіршити сприйняття українцями людей з інвалідністю» (2023)

аналітики «Детектора медіа» спостерігали за збільшенням кількості вразливих груп в Україні, спрямованих проти цих людей російських різноманітних вкидів; або ж відвертими спекуляціями на тему «інвалідність». Російські інформатори повідомляли, що українські парламентарі скасують статус особи з інвалідністю з наступною відправкою на фронт, хоча насправді йшлося про законопроект, який передбачає зміну статусу з інвалідності на оцінку втрати функціональності [4].

Аналітики Центру досліджень «Детектора медіа» проаналізували понад 18274 тисяч повідомлень у вітчизняному сегменті соціальних мереж (фейсбука, ютуба, телеграма й X (твіттера), які надали компанія «Semantrum» і «LetsData», і виділили основні пропагандистські маніпуляції щодо ейблізму – системної дискримінації людей із хронічними захворюваннями та інвалідністю в Україні. Моніторинговий період тривав із 27 липня по 27 листопада 2023 року. Зокрема, в методології дослідження зауважено: «Під українським сегментом маємо на увазі дописи профілів, сторінок, груп і каналів, які розташовані в Україні, або вказали своїм місцем розташування Україну, або які постачальники даних визначили як українські. Проросійськими користувачами соціальних мереж називаємо ті облікові записи або спільноти, які регулярно поширюють російську пропаганду або ж поширюють вигідний Росії порядок денний у завуальованій формі. Щоб уникнути поширення пропагандистських тверджень, ми лише за крайньої потреби цитуємо першоджерела й називаємо їх. Усі публікації російською мовою ми переклали українською» [4].

Аналітики «Детектор медіа» зробили висновки: російські пропагандисти хочуть переконати людей з інвалідністю, що їхні проблеми для влади є другорядними, а згодом країна загалом стане «країною ампутантів» не тільки насправді, але багато людей ще підробить документи, щоб ухилитися від військової служби. У результатах зазначено про використання інвективних та цинічних лексем у текстах пропагандистів. Отже, вони прагнуть викликати в суспільстві неповагу до ветеранів, наголосивши на гострій соціальній несправедливості. Водночас результати також засвідчують, що «українському суспільству притаманне більш інклюзивне ставлення до людей з інвалідністю. Згідно з дослідженням групи «Рейтинг», 98%

опитаних згодні з тим, що люди з інвалідністю є повноправними членами в сучасному суспільстві, а 90% виявляє позитивне ставлення до ідеї врахувати потреби цих людей під час повоєнної відбудови України. У 2024 році Міністерство культури та інформаційної політики України запускає проект «Культура без бар'єрів» для впровадження безбар'єрності в наданні культурних послуг і просторів для всіх українців з особливою увагою до ветеранів, людей із порушенням слуху, зору, моторики, психічних та інтелектуальних порушень [4].

2. У дослідженні «Я – за Росію, тому що в Росії більша пенсія». Як російська пропаганда розповідає про літніх людей» (2023) йдеться про «маніпулювання проблемами літніх людей, поширення дезінформації, спрямованої на них, і намагання грати на емоціях – це те, що притаманне російській пропаганді. Вона намагається стереотипізувати образ літньої людини як зuboжілого пенсіонера, який очікує «подачок» від держави чи корумпованих політиків, є соціально ізольованим та відсталим. Пропаганда нібито, з одного боку, намагається викликати емоції співчуття, жалю та співпереживання щодо цієї соціальної групи, а з іншого – інструменталізує старість, використовуючи її у своїх цілях. Зокрема, ідеологія «русского міра» спирається на меседж «діди воювали», апелюючи до позитивного досвіду воєнної перемоги. Але також простежуємо загальну зневагу до старості, зокрема через підважування авторитету американських політиків, які мають поважний вік. Тобто, «емпатія» щодо проблем літніх людей переплітається з геронтофобією» [3].

Щодо методології дослідження, то «Детектор медіа» проаналізував 23728 дописів в українському сегменті фейсбука, ютуба, телеграма та X (твітера), які надали в компаніях «Semantrum» та «LetsData». Моніторинг тривав з 26 червня по 26 жовтня 2023 року. У дослідженні йдеться про особливості ксенофобських повідомлень, зорієнтованих на людей поважного віку. Український сегмент – тексти профілів, сторінок, груп і каналів, які розташовані в Україні. Проросійськими користувачами соціальних мереж є облікові записи або спільноти, що постійно поширюють російську пропаганду або ж поширюють вигідний Росії прихований контент.

Проросійські користувачі звертаються до «пенсіонерів Донбасу», яким нібито «київський

режим» упродовж восьми років не платив пенсії. Апелюючи до цієї аудиторії, зауважують, що окупаційна влада забезпечує гідну старість, а умови життя на окупованих територіях набагато комфортніші. Хоча в проукраїнському сегменті соцмереж трапляється багато інформації про те, як «літніх людей евакуйовують із прифронтових зон, як волонтери допомагають налагодити побут після прильотів і привозять необхідне, як держава намагається подбати про людей поважного віку на деокупованих територіях» [3].

Вдалося зробити висновки, що українське суспільство стало стійкішим до маніпуляцій щодо питань літніх людей, а самі люди поважного віку стали менш вразливими. У дослідженні зауважено, що необхідно інформувати про тактики російської інформаційної війни та небезпеки анонімних джерел інформації, на важливості довіри офіційній позиції влади. Із початком повномасштабної російсько-української війни загострилася проблема низької мобільності людей старшого віку. Йдеться не тільки про фізичні причини низької кількості евакуйованих людей, але й про психологічну неготовність літніх людей покинути свої будинки. Ця категорія людей переконана, що евакуація означатиме злидні поза своїм домом.

Результати дослідження засвідчили, що «літні люди стикаються з цілком конкретними проблемами, що відображається в соцмережах. Пропаганда, використовуючи об'єктивні проблеми літніх людей, спричинені російською агресією труднощі та просто повністю вигадані образи літніх людей, виправдовує російську агресію проти України. Відповіддю на таку пропаганду, певно, може бути цілеспрямована робота української держави і громадськості для соціальної адаптації та зростання стандартів життя літніх людей» [3].

3. Матеріали дослідження «Вкрадене дитинство». Як російська пропаганда виправдовує депортацію дітей у Росію та звинувачує Україну у злочинах проти них (2023) засвідчують, що російська пропаганда використовує чутливу тему життя та безпеки дітей, аби уникнути відповідальності за ці порушення прав людини. Міжнародний кримінальний суд визнав незаконну депортацію українських дітей з окупованих територій до Росії воєнним злочином. Вітчизняні та закордонні інституції бачать тут умисел Росії примусово перевести дітей з однієї національної групи в іншу та

знищити їхню українську ідентичність, такі процеси фактично мають ознаки геноциду [1].

Щодо методології дослідження, то аналітики «Детектора медіа» проаналізували 52461 допис в українському сегменті фейсбука, ютуба, телеграма й X (раніше – твітера), які надали компанії «Semantrum» та «LetsData». Моніторинг тривав з 30 квітня 2023 року по 30 вересня 2023 року. В результаті аналізу понад 50 тисяч повідомлень виділено ті, за допомогою яких агітаційна пропаганда спекулює на темі українських дітей.

Це дало підстави зробити висновки, що під час війни питання дітей стало одним із основних, адже Міжнародний кримінальний суд у Гаазі видав ордер на арешт російського диктатора Путіна саме у зв'язку з незаконною депортацією та переміщенням українських дітей до Росії. Агітаційна пропаганда для провокації та виклику українофобських настроїв маніпулює темою «Алеї янголів», меморіалу, який вшановує пам'ять про дітей, що загинули під час бойових дій.

4. У дослідженні «Російські мережі: скоординований інформаційний вплив у країнах Центрально-Східної Європи» (2024) «Детектор медіа» та «LetsData», досліджуючи інформаційний простір і соціальні мережі країн-сусідів України (Польщі, Словаччини, Чехії, Румунії, Молдови, Болгарії та Угорщини), виявили ознаки скоординованого інформаційного впливу в телеграмі та X (твітер). Аналізований звіт є складовою частиною моніторингу й аналізу в режимі реального часу задля всебічного розуміння інформаційних впливів Росії на Україну та її сусідів – держави Східної Європи, в рамках проєкту EU Disinformation Situation Centre [37].

У дослідженні також схарактеризовано «компоненти соціальних мереж і зв'язки між ними, які Росія використовує в кожній країні, шляхом опису виявлених акторів, тактик і мереж, що використовуються в інформаційних кампаніях. Проведення порівняльного аналізу між країнами спрямоване на виявлення закономірностей у регіональній стратегії Росії та оцінці її впливу на ситуацію в інформаційному просторі України. Створення механізмів постійного моніторингу й оцінки в майбутньому допоможе відстежувати цілеспрямовані інформаційні кампанії та пропонувати ефективні контрзаходи, які можна вживати у відповідь. Для ефективного аналізу цілей і

діяльності акторів у країнах-сусідах України важливо заглибитися в їхню інфраструктуру та зв'язки, зокрема між мережами у різних країнах» [21].

У методології дослідження називають мережі «угорськими», «польськими» тощо, щоб точно позначити цільову аудиторію каналів та акаунтів у цих мережах, а не їхнє походження, оскільки походження, права власності на інформаційний ресурс є предметом окремого дослідження. Було зосереджено увагу на аналізові даних, отриманих із соціальних платформ. Акторів в інформаційному просторі називали «зловмисними» (це суб'єкти-елементи мереж, які беруть участь у діяльності, спрямованій на зміну інформаційного середовища в оманливий спосіб, потенційно підриваючи основні цінності, встановлені демократичні процедури та втручаючись у політичні процеси). До зловмисних акторів віднесли «канали Telegram і YouTube, акаунти X (Twitter) і Facebook, а також групи Facebook, понад 60% контенту яких містить дезінформаційні повідомлення та які є або можуть бути частиною цілеспрямованих проросійських інформаційних кампаній» [21].

«Методологічною ціллю, яку переслідувало це дослідження, було впровадження інструменту аналізу в реальному часі, для різних країн і платформ. Для її досягнення було використано автоматизацію збору даних через API різних платформ (інтерфейси прикладного програмування) та інструменти вебскрепінгу, пристосовані до специфіки Telegram, Twitter, Facebook і YouTube. Це дозволило отримувати дані про дописи, коментарі, поширення, вподобання, перегляди та пов'язані з цим метадані у режимі реального часу» [21]. Особливе місце в дослідженні становила мовна обробка, оскільки було необхідно обробляти відомості на основі їхнього географічного походження. Учасники дослідження застосували інструменти обробки природної мови (Natural language processing (NLP) для розуміння контенту місцевими мовами країн.

Результати дослідження розкривають елементи складного проросійського інформаційного впливу в сусідніх Україні країнах Центрально-Східної Європи. «Ці мережі, що діють переважно через такі платформи як Telegram та X (Twitter), виступають потужною цифровою інфраструктурою для кремлівських гібридних інформаційних кампаній. Безумовно, інформа-

ційний ландшафт кожної окремої країни потребує окремого вивчення. Як і динаміка зміни тем і меседжів, які циркулюють у мережах акторів, визначених нами як «зловмисні», втручаючись в інформаційний порядок денний відповідних країн, про що детальніше буде описано у місячних звітах» [21].

Дослідники надали низку рекомендацій:

1. Посилення міжнародної співпраці та обміну в галузі боротьби з дезінформацією.
2. Розширений моніторинг та аналітика.
3. Визначення приналежності та ключових осіб.
4. Саморегулювання та співрегулювання.
5. Інформування громадськості про загрози [21].

Підвищення обізнаності про загрози, пов'язані з дезінформаційними мережами в телеграмі чи X (твітер), є важливим елементом забезпечення стійкості громадянського суспільства в період посилення гібридних загроз. Потрібно використовувати всі доступні канали для навчання критичному та відповідальному споживанню інформації із соцмереж [21].

5. Результати дослідження «Волевиявлення без вибору»: як на тимчасово окупованих територіях України проходять російські віртуальні «вибори» (2024) засвідчили проведення голосування під дулами автоматів, відсутність спостерігачів на прифронтових виборчих дільницях, окремих режим на утворених у військових частинах пунктах голосування, довільні межі виборчих округів та імпровізовані виборчі дільниці – все в ім'я «російської суверенної демократії» [2].

Російська пропаганда стверджує, що 85% жителів територіально окупованих територій голосують за Путіна. Але всім відомо, що зі «скринькою» приходять в оселі кожного «виборця» на достроковому голосуванні, навіть до жителів постапокаліптичної Авдіївки, захопленої окупантами за декілька тижнів до російських «виборів».

Автори медіадослідження зауважують, що за час «свого правління Путін уже обійшов диктаторів-автократів пострадянського простору, наприклад, померлого Сапармурата Ніязова, що правив Туркменістаном 16 років, та Іслама Карімова, який утримував владу в Узбекистані 26 років. Новий президентський строк дозволить Путіну перейти у «вищу лігу», зайнявши місце поруч із такими автократами-довгожителами як Роберт Мугабе, що правив Зімбабве як прем'єр

чи президент майже 40 років, чи лівійський лідер Муаммар Каддафі, котрий також вів свою країну «особливим шляхом» навіть довше сорока років» [2].

Зроблено висновки, що «вибори» 2024 року в РФ засвідчують недопустимість жодної передачі влади. У Росії відбулася масштабна зачистка будь-яких конкурентів, передвиборча боротьба звелася до пошуку нелояльних, а передвиборчий дискурс – до замовчування реальних проблем, а не їх висвітлення та пошуку шляхів розв'язання. Протестний потенціал родичів загиблих на війні проти України, який окремі аналітики оцінювали як один із можливих дестабілізаційних чинників напередодні «виборів», не зіграв ролі. Дослідники політичних вчень характеризують Росію як «виборчу автократію». Цей режим через інститут виборів намагається удавати демократію, перевіряти місцеві еліти на міцність і виявити нелояльні елементи, позиціює голосування не як право, а як обов'язок. Висока явка виборців засвідчує те, що Путін та його очевидний політичний курс користується великою підтримкою народу. Дуже важливою є така демонстрація в окупованих регіонах України – мовляв, не дарма ці регіони «стали» частиною Росії, місцеві мають активну громадянську позицію й особливо прихильні до Путіна.

Автори зауважили, що «проведення виборів у прифронтових зонах, у жителів яких не забезпечені базові гуманітарні та безпекові потреби, викликає критику. Всі міжнародні рамкові документи підкреслюють, що вибори повинні проходити у вільній обстановці та з забезпеченням безпеки виборців і членів комісій. Згідно з міжнародним гуманітарним правом, держава не може ставити під загрозу життя та здоров'я громадян, скликаючи їх на вибори. Вибори в таких умовах можуть лише загострювати політичні конфлікти, а проведення передвиборчої кампанії на окупованих територіях узагалі не має світових прецедентів» [2]. До того ж, проведення виборів на тимчасово окупованих територіях росіяни використовують як один із процесів поглинання через інституційну експансію – це можна спостерігати на прикладі Авдіївки, яку загарбники захопили за декілька тижнів до виборів, але одразу ж включили до виборчих округів.

Пропагандисти використовують тему виборів у Росії, щоб протиставити її неможливості про-

ведення виборів Президента України. Ця активна риторика є частиною інформаційної спецоперації Росії «Майдан-3», зміст якої – поставити під сумнів легітимність Президента України після 20 травня 2024 року, коли закінчиться термін його повноважень. Акцентуючи на тому, що після означеної дати легітимність Зеленського буде під питанням або зовсім зникне, а, отже, йтиметься про узурпацію української влади. За інформацією Головного управління розвідки України, кампанія має досягти пікового розвитку в березні-травні 2024 року.

6. Усі твердження дослідження «Пропагандистські маніпуляції геополітичними темами у Східній Європі» (2024) зроблені на підставі аналізу 422,5 публікацій та відео в соціальних мережах Польщі, Словаччини, Чехії, Румунії, Молдови, Болгарії та Угорщини, які створені у жовтні 2023 року. Інформація зібрана з відкритих і публічних сторінок, груп і каналів у телеграмі, ютубі, X (твітері) та фейсбуку [33]. Над текстом працювали «LetsData» і команда Центру досліджень «Детектора медіа».

У дослідженні сфокусовано на геополітичних подіях і міжнародних конфліктах. Серед них: Нагірно-Карабаський конфлікт, війна між Ізраїлем та ХАМАСом, війна Росії проти України, війна в Ефіопії, війна в Сирії, територіальні суперечки в Південнокитайському морі, Судані та Сомалі, конфлікт між Гаяною та Венесуелою та ін. Проросійські автори в соціальних мережах продемонстрували вміння доносити вигідні Росії тези з урахуванням особливостей інформаційних полів кожної з аналізованих держав. Водночас їхні повідомлення ґрунтувалися на задалегідь підготовлених темах. Найголовніші – тези про демократичні держави й США як ворогів РФ, формування неприязні до тих, кого підтримує США.

Дослідники зробили висновки, що розмаїтість проросійських поглядів у сегментах соціальних мереж держав Східної Європи засвідчує гнучкий підхід росіян до інформаційної війни. Для маніпулювання громадською думкою росіяни використовують місцеві особливості. Протягом жовтня 2023 року ключові напрями антиукраїнських повідомлень стосувалися таких тем:

1) побудова біполярного світу;

- 2) пропаганда антидемократичних настроїв;
- 3) використання міжнародних конфліктів у пропаганді;
- 4) координація та адаптивність наративів;
- 5) використання націоналістичної та ісламофобської риторики;
- 6) підрив репутації України [18].

Висновки та перспективи дослідження. Отже, у період повномасштабної російсько-української війни інтернет-видання «Детектор Медіа» проводить медіадослідження, зміст яких здебільшого пов'язаний із вивченням російських пропагандистських маніпуляцій, що дає змогу українському споживачеві інформації розібратися у фейкових повідомленнях, довіряти перевіреним джерелам інформації.

Інтернет-видання «Детектор Медіа» зарекомендувало себе як інформаційна платформа, що не тільки подає перевірену та об'єктивну інформацію, але й здійснює медіадослідження на уразливі та чутливі теми під час війни, робить об'єктивні висновки й інформує українське суспільство про ключові засади з цих питань і проблем у вітчизняному медіапросторі. Найуразливішими категоріями людей в інформаційному просторі залишаються діти та літні люди.

«Детектор медіа» у всіх медіадослідженнях подає реальних авторів, достовірні цифри та зауважує на партнерах, таким чином обстоює дотримання професійних стандартів в українських засобах масової інформації та дбає про якість контенту. Особливістю медіадосліджень «Детектор медіа» є дотримання етичного кодексу та стандартів журналістської професії, що вирізняє їх серед низки медійних ресурсів України. Така позиція «Детектор медіа» сприяє становленню демократичних, вільних та професійних медіа в Україні і формуванню критичного вдумливого та обізнаного медіаспоживача.

У період повномасштабної російсько-української війни інтернет-видання «Детектор медіа» – одне з небагатьох вітчизняних масмедіа, хто здійснює медіадослідження, залучаючи до цих процесів партнерів, беручи участь у грантових програмах тощо.

Перспективи дослідження вбачаємо в докладному вивченні методологій медіадосліджень під час повномасштабної російсько-української війни за матеріалами Інституту масової інформації.

Список використаної літератури

1. «Вкрадене дитинство». Як російська пропаганда виправдовує депортацію дітей у Росію та звинувачує Україну у злочинах проти них. 2023. [Електронний ресурс]. URL: https://detector.media/propahanda_vplyvy/article/218689/2023-10-30-kradene-dytynstvo-yak-rosiyska-propaganda-vypravdovuiu-deportatsiyu-ditey-u-rosiyu-ta-zvynuvachuie-ukrainu-u-zlochynakh-proty-nykh (дата звернення: 29.04.2024).
2. «Волевиавлення без вибору»: як на тимчасово окупованих територіях України проходять російські віртуальні «вибори» 2024. [Електронний ресурс]. URL: https://detector.media/propahanda_vplyvy/article/224205/2024-03-15-volevyavlennya-bez-vyboru-yak-na-tymchasovo-okupovanykh-terytoriyakh-ukrainy-prokhodyat-rosiyski-virtualni-vybory/ (дата звернення: 29.04.2024).
3. Війна та інклюзивність: як ворожий агітпроп намагається погіршити сприйняття українцями людей з інвалідністю. 2023. [Електронний ресурс]. URL: https://detector.media/propahanda_vplyvy/article/220957/2023-12-24-viy-na-ta-inklyuzyvni-st-yak-vorozhyu-agitprop-namagaietsya-pogirshyty-spryyunyattyu-ukraintyamy-lyudey-z-invalidnistyu (дата звернення: 29.04.2024).
4. Детектор медіа. [Електронний ресурс]. URL: <https://detector.media> (дата звернення: 29.04.2024).
5. Журналіст і (не) безпека. Посібник для журналістів, які працюють в небезпечних умовах. [Електронний ресурс]. URL: <https://imi.org.ua/wp-content/uploads/2017/06/Zhurnalist-i-nebezpeka.pdf> (дата звернення: 29.04.2024)..
6. З чого складаються місцеві новини півдня і сходу України. [Електронний ресурс]. URL: <https://imi.org.ua/wp-content/uploads/2017/06/Zvit-ukr.pdf> (дата звернення: 29.04.2024).
7. Здоровега В. Європейський вибір: що обрати з минулого, а чого вчитися сьогодні українським ЗМК. Вісник Львів, ун-ту. Сер. Журналістика. 2001. Вип. 21. С. 15–19.
8. Кваско А., Сухорукова О., Григорова З. Сучасні методи досліджень в медіаменеджменті. Економіка та суспільство. 2021. [Електронний ресурс]. URL: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2021-24-13> (дата звернення: 29.04.2024).
9. Квіт С. Масові комунікації: підручник. Київ : Видавничий дім «Києво-Могилянська академія», 2018. 206 с.
10. Коритнік Д. Ю, Баранова С. В. Медіадискурс як різнопланове явище сучасних медіадосліджень. Нова філологія. 2020. № 80. Т. I. С. 266–271.
11. Крейг Р. Інтернет-журналістика : робота журналіста і редактора у нових ЗМК; [пер. з англ. А. Іщенка]. Київ : Вид. дім «Києво-Могилянська академія», 2007. 324 с.
12. Крос К., Гакет Р. Політична комунікація і висвітлення новин у демократичних суспільствах: Перспективи конкуренції. Київ, 2000.
13. Макух-Федоркова І. Етапи розвитку медіадосліджень у західній соціології: формування пропагандистських моделей та їх вплив на зміни масової свідомості. Медіафорум: аналітика, прогнози, інформаційний менеджмент : зб. наук. праць. Чернівці : Collection of Research Articles. 2023. Вип. 13. С. 182–197.
14. Медіазнавчі студії в євроінтеграційному дискурсі України: колективна монографія / наук. ред. В. Л. Іващенко. Київ : ДП «Експрес-об'ява», 2022. 200 с.
15. Михайлин І. Л. Основи журналістики : підручник : [для студентів спец. «Журналістика» та молодих працівників засобів мас. інформації]. 5-те вид., перероб. та допов. Київ : Центр учб. літ., 2011. 494 с.
16. Москаленко А. З. Теорія журналістики : навч. посіб. [Наук. ред. Валерій Іванов]. Київ : ЕксОб, 2003. 333 с.
17. Потятиник Б. В. Інтернет-журналістика : навч. посіб. Львів : ПАІС, 2010. 244 с.
18. Пропагандистські маніпуляції геополітичними темами у Східній Європі. 2024. [Електронний ресурс]. URL: https://detector.media/propahanda_vplyvy/article/221910/2024-01-19-propagandystski-manipulyatsii-geopolitychnymu-temamy-u-skhidniy-ievropi (дата звернення: 29.04.2024).
19. Проросійська і антизахідна конспірологія в інформаційній війні. Ключові тренди 2020-2021. Дослідження інститут масової інформації та Детектор Медіа. [Електронний ресурс]. URL: <https://imi.org.ua/upload/media/2021/06/09/60c06cfea0cb1-research-infowar-ukraine-20-21-logo-fin.pdf> (дата звернення: 29.04.2024).
20. Різун В. В. Теорія масової комунікації: підручник. Київ : Просвіта, 2008. 260 с.
21. Російські мережі: скоординований інформаційний вплив у країнах Центрально-Східної Європи. 2024. [Електронний ресурс]. URL: https://detector.media/propahanda_vplyvy/article/224541/2024-03-24-rosiyski-merezhi-skoordynovanyu-informatsiyunu-vplyv-u-krainakh-tsentralno-skhidno-i-ievropu (дата звернення: 29.04.2024).
22. Слісаренко І. Ю. Паблік рилейшнз у системі комунікації та управління : [навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл.]; Міжрегіон. акад. упр. персоналом. Київ, 2001. 100 с.
23. Шкляр В. Масмедіа і формування європейського мислення: національний і світовий контекст. Універсум. 2002. № 9-10. С. 29–30.
24. Я – за Росію, тому що в Росії більша пенсія». Як російська пропаганда розповідає про літніх людей. 2023. [Електронний ресурс]. URL: https://detector.media/propahanda_vplyvy/article/220018/2023-11-30-ya-zarosiyu-tomu-shcho-v-rosii-bilsha-pen-siya-yak-rosiyska-propaganda-rozpovidaie-pro-litnikh-lyudey (дата звернення: 29.04.2024).
25. Oltarzhovskyi D. O. Typology of contemporary corporate communication channels. Corporate Communications: An International Journal. 2019. Vol. 24(4). P. 608–622. doi:10.1108/ccij-04-2019-0046.
26. Zare S. Virtual Coexistence in a Persian Diasporic Weblog Community. Journal of Ethnic and Cultural Studies. 2018. Vol. 5, № 2. P. 77–88. doi:http://dx.doi.org/10.29333/ejecs/109.

References

1. «Vkradene dytynstvo». Yak rosiiska propahanda vypravdovuiu deportatsiiu ditei u Rosiiu ta zvyuvachuie Ukrainu u zlochynakh proty nykh. 2023. [Elektronnyi resurs]. Available at: https://detector.media/propahanda_vplyvy/article/218689/2023-10-30-kradene-dytynstvo-yak-rosiyska-propaganda-vypravdovuiu-deportatsiyu-ditey-u-rosiyu-ta-zvyuvachuie-ukrainu-u-zlochynakh-proty-nykh (accessed 29.04.2024).
2. «Volevyavlennia bez vyboru»: yak na tymchasovo okupovanykh terytoriiakh Ukrainy prokhodiat rosiiski virtualni «vybory» 2024. [Elektronnyi resurs]. Available at: https://detector.media/propahanda_vplyvy/article/224205/2024-03-15-volevyavlennia-bez-vyboru-yak-na-tymchasovo-okupovanykh-terytoriyakh-ukrainy-prokhodyat-rosiyski-virtualni-vybory (accessed 29.04.2024).
3. Viina ta inklyuzyvnist: yak vorozhyi ahitprop namahaietsia pohirshyty spryiniattia ukrainsiamy liudei z invalidnistiu. 2023. [Elektronnyi resurs]. Available at: https://detector.media/propahanda_vplyvy/article/220957/2023-12-24-viina-ta-inklyuzyvnist-yak-vorozhyi-agitprop-namagaietsya-pogirshyty-spryynyattya-ukrainsyamy-lyudey-z-invalidnistiu (accessed 29.04.2024).
4. Detektor Media. [Elektronnyi resurs]. Available at: <https://detector.media> (accessed 29.04.2024).
5. Zhurnalyst i (ne) bezpeka. Posibnyk dlia zhurnalystiv, yaki pratsiuiut v nebezpechnykh umovakh. [Elektronnyi resurs]. Available at: <https://imi.org.ua/wp-content/uploads/2017/06/Zhurnalyst-i-nebezpeka.pdf> (accessed 29.04.2024).
6. Z choho skladauietsia mistsevi novyny pivdnia i skhodu Ukrainy. [Elektronnyi resurs]. Available at: <https://imi.org.ua/wp-content/uploads/2017/06/Zvit-ukr.pdf> (accessed 29.04.2024).
7. Zdroveha V. Yevropeyskyi vybir: shcho obraty z mynuloho, a choho vchytysia sohodni ukrainskym ZMI. Visnyk Lviv, un-tu. Ser. Zhurnalistyka. 2001. Vol. 21. Pp. 15–19.
8. Kvasko, A., Sukhorukova, O. & Hryhorova, Z. Suchasni metody doslidzhen v mediamenedzhmenti. Ekonomika ta suspilstvo. 2021. [Elektronnyi resurs]. Available at: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2021-24-13> (accessed 29.04.2024).
9. Kvit, S. Masovi komunikatsii: pidruchnyk. Kyiv: Vydavnychiy dim «Kyievo-Mohylianska akademiia», 2018. 206 s.
10. Korytnik, D. Yu & Baranova, S. V. Mediadykurs yak riznoplanove yavyshe suchasnykh mediadoslidzhen. Nova filolohiia. 2020. Vol. 80. Iss. I. Pp. 266–271.
11. Kreig, R. Internet-zhurnalistyka : robota zhurnalista i redaktora u novykh ZMI; [per. z anhl. A. Ishchenka]. Kyiv : Vyd. dim «Kyievo-Mohylianska akademiia», 2007. 324 p.
12. Kros, K., Haket, R. Politychna komunikatsiia i vysvitlennia novyn u demokratychnykh suspilstvakh: Perspektyvy konkurentsii. Kyiv, 2000.
13. Makukh-Fedorkova, I. Etapy rozvytku mediadoslidzhen u zakhidni sotsiolohii: formuvannia propahandystskykh modelei ta yikh vplyv na zminy masovoi svidomosti. Mediaforum: analityka, prohnozy, informatsiinyi menedzhment : zb. nauk. prats. Chernivtsi : Collection of Research Articles. 2023. Vol. 13. Pp. 182–197.
14. Mediaznavchi studii v yevointehratsiinomu dyskursi Ukrainy: kolektyvna monohrafiia / nauk. red. V. L. Ivashchenko. Kyiv : DP «Ekspres-ob'iava», 2022. 200 p.
15. Mykhailyn, I. L. Osnovy zhurnalistyky : pidruchnyk : [dlia studentiv spets. «Zhurnalistyka» ta molodykh pratsivnykiv zasobiv mas. informatsii]. 5-te vyd., pererob. ta dopov. Kyiv : Tsentri uchb. lit., 2011. 494 p.
16. Moskalenko, A. Z. Teoriia zhurnalistyky : navch. posib. [Nauk. red. Valerii Ivanov]. Kyiv : EksOb, 2003. 333 p.
17. Potiatynuk, B. V. Internet-zhurnalistyka : navch. posib. Lviv : PAIS, 2010. 244 s.
18. Propahandystski manipuliatsii heopolitychnymy temamy u Skhidni Yevropi. 2024. [Elektronnyi resurs]. Available at : https://detector.media/propahanda_vplyvy/article/221910/2024-01-19-propahandystski-manipulyatsii-geopolitychnymy-temamy-u-skhidni-ievropi (accessed 29.04.2024).
19. Prorosiiska i antyzakhidna konspirolohiia v informatsiinyi viini. Kliuchovi trendy 2020-2021. Doslidzhennia instytut masovoi informatsii ta Detektor Media. [Elektronnyi resurs]. Available at: <https://imi.org.ua/upload/media/2021/06/09/60c06cfea0cb1-research-infowar-ukraine-20-21-logo-fin.pdf> (accessed 29.04.2024).
20. Rizun, V. V. Teoriia masovoi komunikatsii: pidruchnyk. Kyiv : Prosvita, 2008. 260 p.
21. Rosiiski merezhi: skoordynovanyi informatsiinyi vplyv u krainakh Tsentralno-Skhidnoi Yevropy. 2024. [Elektronnyi resurs]. Available at: https://detector.media/propahanda_vplyvy/article/224541/2024-03-24-rosiyski-merezhi-skoordynovanyy-informatsiynyy-vplyv-u-krainakh-tsentralno-skhidnoi-ievropy (accessed 29.04.2024).
22. Slisarenko, I. Yu. Pablik ryleishnz u systemi komunikatsii ta upravlinnia : [navch. posib. dlia stud. vyshch. navch. zakl.]; Mizhrehion. akad. upr. personalom. Kyiv, 2001. 100 p.
23. Shkliar, V. Masmedia i formuvannia yevropeiskoho myslennia: natsionalnyi i svitovyi kontekst. Universum. 2002. Vol. 9–10. Pp. 29–30.
24. Ia – Za Rosiiu, tomu shcho v Rosii bilsha pensii». Yak rosiiska propahanda rozpovidaie pro litnikh liudei. 2023. [Elektronnyi resurs]. Available at: https://detector.media/propahanda_vplyvy/article/220018/2023-11-30-ya-za-rosiyu-tomu-shcho-v-rosii-bilsha-pen-siya-yak-rosiyska-propaganda-rozpovidaie-pro-litnikh-lyudey (accessed 29.04.2024).
25. Oltarzhvskyi, D. O. Typology of contemporary corporate communication channels. Corporate Communications: An International Journal. 2019. Vol. 24(4). P. 608–622. doi:10.1108/ccij-04-2019-0046.
26. Zare, S. Virtual Coexistence in a Persian Diasporic Weblog Community. Journal of Ethnic and Cultural Studies. 2018. Vol. 5, № 2. P. 77–88. doi:<http://dx.doi.org/10.29333/ejecs/109>.

Надіслано до редакції 29.04.24 р.